

Najaar in de Vlindertuin

De basis van deze Vlindertuin wordt gevormd door planten die voedsel leveren aan zowel rupsen, zgn. waardplanten, als aan vlinders, zgn. nectarplanten. Met een lange roltong halen vlinders de nectar uit de bloemen. Populaire nectarplanten in het najaar zijn: **aster, hemelsleutel, leverkruid, lavendel, vaste muurbloem, beemdkruid en kamperfoelie**. Planten die in dit seizoen vooral als waardplant gebruikt worden zijn: **vuilboom, distel, brandnetel, hop, zuring, grassen, klimop en klaver**. Vlinders gebruiken planten en bomen ook als herkenningspunten. Hoog uitstekende planten/bomen worden door mannelijke vlinders (♂) daarbij nog gebruikt als uitkijkpost om vrouwtjes (♀) te zoeken en hun territorium te verdedigen. Vlinders zijn koudbloedige dieren, ze hebben zonnewarmte nodig om te kunnen vliegen. Als de temperatuur onder de 15°C daalt zijn er daarom geen vlinders te zien. Verder houden ze van beschutte plekken. Eitjes, rupsen, poppen en volwassen vlinders (imago) zoeken beschutting in gras, tussen beplanting of onder afgefallen blad om zich te beschermen voor wind, kou en vogels. Hoewel ze steeds zeldzamer worden zijn op zonnige herfstdagen in de tuin de volgende vlinders te vinden:

Het **icarusblauwtje** is het meest algemene blauwtje in Nederland. Ze voeden zich met nectar van vooral vlinderbloemigen, vliegen meestal laag boven de vegetatie en overnachten vaak in kleine groepjes in beschutte graspollen. Het bruingekleurde vrouwtje legt haar eitjes het liefst op rolklaver, een geel plantje dat in zonnige delen van de tuin te vinden is. Man én vrouw van deze kleine vlinder hebben kenmerkende oranje vlekjes op de onderkant van de vleugels. Het mannetje is knalblauw aan de bovenkant en dus opvallender dan het vrouwtje. Het icarusblauwtje overwintert als rups in de strooisellaag of laag tegen een stengel van de waardplant.

In de herfst haalt de vrij grote, overwegend zwarte, **atalanta** met haar lange roltong voedsel en vocht uit verse bramen en ander fruit. Atalanta's zoeken geregeld voedsel op bijvoorbeeld leverkruid, klimop, distel en vlinderstruik. Ook rottend fruit en boomsappen staan op haar menu.

Deze vlinders trekken in de winter naar het zuiden maar zijn, zeker bij mooi weer, hier nog november te zien. Waardplant van de atalanta is de brandnetel. De rups leeft in een uit een of meer bladeren samengesponnen hangend tuitje aan een brandnetel, maar de meeste rupsen sterven hier in de late herfst.

De **gehakelde aurelia**, die van het voorjaar tot laat in de herfst te zien is, is ook zo'n vlinder die prima van rottend fruit kan leven. Deze vlinder is gemakkelijk te herkennen aan de gekartelde vleugels en een witte letter C op de onderkant van de achtervleugel. Zoals bij alle aurelia's vallen ze nauwelijks op omdat de gesloten vleugels een goede schutkleur hebben. Favoriete waardplanten zijn: brandnetel; hop, iep, ribes, wilg en hazelaar. De gehakelde aurelia overwintert als vlinder verstopt vlak bij de grond, bijvoorbeeld aan de onderkant van boomwortels, in een holle boom, tussen takkenbossen of afgefallen bladeren.

Dat de **kleine vuurvlieder** nog zo lang rondvliegt in het najaar is vooral te danken aan de bloemen van de hemelsleutel (Sedum telephium) waar veel nectar in zit. De vlinder vliegt vooral laag bij de grond en zit vaak met de vleugels open, waardoor ze vanwege de oranje kleur opvalt. Omdat ze een voorkeur heeft voor lage begroeiing tref je haar vaak aan op de paden, op de meditatieheuvel of in de stammencirkel. De rupsen van de kleine vuurvlieder leven vooral van zuring. De halfvolgroeide rupsen overwinteren tussen afgefallen blaadjes op de grond.

Bruin zandogjes hebben slechts één generatie per jaar. Deze vlinders leven dan ook lang, ±30 dagen, en komen verspreid over een lange periode uit. De mannetjes hebben een territorium waarbinnen ze vrouwtjes lokken met een speciale geurstof (ook wel omschreven als 'vieze sokken' lucht) en andere vlinders en libellen wegjagen. Zij kiezen alle bloeiende planten die beschikbaar zijn voor nectar en dat is vooral goed in een seizoen waarin veel planten aan het eind van hun bloeiperiode komen. Gelukkig zijn de rupsen ook niet zo kritisch; zolang er maar veel grassoorten zijn zoals gestreepte witbol, reukgras en struisgras kunnen ze winterse kou trotseren.

wil je ons helpen **vlindertuinieren**

Iedere (maan- en) donderdag van 10 - 12 uur zijn vrijwilligers in deze tuin aan het werk. We snoeien, harken, wieden, planten en zaaien, ed. voor nóg meer vlinders, bijen en bloemen en komen altijd handen tekort. Lijkt het je leuk mee te helpen? Kom dan een keer langs! Kennis van planten of vlinders is handig, maar niet noodzakelijk. Belangrijker is dat je zelfstandig kunt werken en er plezier aan beleeft.

voor meer informatie: www.ivn.nl/afdeling/arnhem/vlindertuin / www.knnv.nl/afdeling-arnhem/vlindertuin-parkweg

of mail naar: vlindertuin@ivnamhem.nl

ivn natuur
educatie
Arnhem

KNNV
vereniging
voor veldbiologie